

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดน่านมีพื้นที่ทั้งหมด 15 อำเภอ 98 ตำบล เมืองครุฑปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) รวมจำนวน 100 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 แห่ง เทศบาลเมือง จำนวน 1 แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน 19 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 79 แห่ง มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องหลัก สุขาภิบาลจำนวน 2 แห่ง คือ เทศบาลเมืองน่าน และเทศบาลตำบลท่าวังผา โดยมีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดน่าน มีจำนวนทั้งสิ้น 456 ตัน/วัน จังหวัดน่านมีประชากร 479,838 คน (สถิติปี 2560) ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีจำนวนประชากรเบาบางเป็นอันดับ 3 ของประเทศ แต่เมื่อคำนวณปริมาณขยะเทียบกับจำนวนประชากรแล้วพบว่า มีปริมาณขยะ 0.95 กิโลกรัม/คน/วัน ซึ่งนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทยมีเป้าหมายในการที่จะ ควบคุมอัตราการผลิตขยะมูลฝอยให้มีไม่เกิน 1 กิโลกรัม/คน/วัน จากปริมาณขยะถึงแม้จะไม่เกินอัตราการควบคุมตามเป้าหมาย แต่ถ้าเทียบกับจำนวนประชากรที่มีอยู่จำนวนไม่มากแต่การผลิตขยะได้ในจำนวนดังกล่าว ถ้าไม่มีการสร้างความตระหนักด้วยการเห็นข้อมูลที่เป็นจริงร่วมกันและไม่มีการบริหารจัดการในครัวเรือนเพื่อลดปริมาณขยะจากต้นทางแล้ว จากสภาพภูมิประเทศที่เป็นพื้นที่ภูเขา เขตป่าสงวน และการเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัดด้วยเรื่องการท่องเที่ยวเป็นหลัก รวมทั้งการให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเข้ามาเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเรื่องต่างๆ ในพื้นที่ ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลจากงานวิจัยที่วิเคราะห์ศักยภาพเชิงพื้นที่แหล่งฝังกลบขยะจังหวัดน่านเข้าไปร่วมเป็นตัวคูณในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ถ้าไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนปริมาณขยะจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพและเศรษฐกิจของคนในชุมชนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพเชิงพื้นที่แหล่งฝังกลบขยะองค์การบริหารส่วนตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่านที่เหมาะสม เพื่อสร้างความตระหนักสำหรับการขับเคลื่อนภาคีเครือข่ายมหาวิทยาลัยคู่ความร่วมมือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นสู่ชุมชนจัดการเรียนรู้

3. ขอบเขตการดำเนินงาน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาเฉพาะด้านกายภาพที่เกี่ยวข้องในการหาศักยภาพเชิงพื้นที่แหล่งฝังกลบขยะที่เหมาะสมโดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นที่ฝังกลบขยะมูลฝอยของกรมควบคุมมลพิษ ปี พ.ศ. 2552

เป็นหลัก รวมทั้งเพิ่ม ลด และดัดแปลงบางปัจจัยเพื่อให้เข้ากับข้อจำกัดของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ทั้งหมด 13 ตัวแปร

ตารางที่ 1 ตัวแปรวิเคราะห์ศักยภาพเชิงพื้นที่แหล่งฝังกลบขยะที่เหมาะสม

ปัจจัย	เกณฑ์ (Rating Value)	ค่าน้ำหนัก (weight value)
ชั้นลุ่มน้ำ	ไม่อยู่ในเขตลุ่มน้ำชั้นที่ 1 และ 2	0.0625
พื้นที่อนุรักษ์	ไม่อยู่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์	0.03
แนวเขตชุมชน	ห่างจากแนวเขตชุมชนไม่น้อยกว่า 1 กิโลเมตร	0.025
แหล่งน้ำ	ห่างจากแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำสาธารณะ ไม่น้อยกว่า 700 เมตร	0.0625
โบราณสถาน	ห่างจากเขตโบราณสถานไม่น้อยกว่า 1 กิโลเมตร	0.025
ถนน	ห่างจากถนนสายหลักไม่น้อยกว่า 300 เมตร	0.025
การใช้ประโยชน์ที่ดิน	รกร้างว่างเปล่าไม่มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน	0.0625
ลักษณะดิน	ดินลูกรัง	0.03
สมรรถนะดิน	มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	0.03
บ่อน้ำบาดาล	ห่างจากบ่อน้ำบาดาลไม่น้อยกว่า 300 เมตร	0.0625
รอยเลื่อน	ไม่อยู่ในตำแหน่งของรอยเลื่อน (1 กิโลเมตร)	0.025
พื้นที่เสี่ยงภัย	ไม่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วม ดินถล่ม	0.0625
ความชัน	ความชันไม่เกินร้อยละ 3	0.0625

การวิเคราะห์ศักยภาพเชิงพื้นที่แหล่งฝังกลบขยะที่เหมาะสม ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก คือ (1) การวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่เหมาะสมด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS) โดยวิธีการ Weight-Rating

ขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษา

วิเคราะห์ศักยภาพเชิงพื้นที่แหล่งฝังกลบขยะที่เหมาะสมในพื้นที่จังหวัดน่าน

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล/ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตรวจสอบพื้นที่ศักยภาพจากการลงพื้นที่จริงร่วมกับการเปิดเวทีประชาคมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตัวแทนคนในชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดน่าน จำนวน 196 คน

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

พื้นที่ฝึงคลบตามศักยภาพของพื้นที่ หมายถึง การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์โดยใช้ตัวแปรในการวิเคราะห์ทั้งหมด 13 ตัวแปรร่วมกับการจัดเวทที่ประชาคมในพื้นที่เพื่อวิเคราะห์พื้นที่ศักยภาพที่แท้จริงร่วมกัน

5. กรอบแนวคิดงานวิจัย

